

Styret i KRISTIANSAND KOMMUNALE PENSJONSKASSE
Tordenskjolds gate 9
4612 KRISTIANSAND S

VÅR REFERANSE
22/13979

DERES REFERANSE

DATO
09.01.2024

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Kristiansand Kommunale Pensjonskasse 23. mars 2023. Formålet med tilsynet var gjennomgang av pensjonskassens system for styring og kontroll samt risikonivå og kapitalisering.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 18. august 2023 og styrets svar av 25. oktober 2023.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

1. FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

Finansielle stilling

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassens solvenskapitaldekning ble redusert med 11 prosentpoeng i første halvår 2023. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets vurdering av pensjonskassens finansielle stilling og det etablerte nivået på pensjonskassens kapitalmål (se også rapportens avsnitt 2.1.1 hvor Finanstilsynet ba styret redegjøre nærmere for sin risikoappetitt).

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vurderer at pensjonskassens finansielle stilling er i gul sone, men at styret påpeker at solvenskapitaldekningen er godt over det regulatoriske kravet og samtidig innenfor det pensjonskassen definerer som et normalt dekningsnivå. Finanstilsynet tar til etterretning at styret opplyser at pensjonskassen, i tråd med fastsatt risikostrategi, arbeider med tiltak for å styrke soliditeten.

Pensjonskassen rapporterer nåverdien av fremtidige regelmessige kapitalinnskudd. Finanstilsynet registrerte at det følger av pensjonskassens vedtekter at styret *kan* kreve innbetaling av årlige tilskudd. Etter Finanstilsynets vurdering bør det framgå av vedtektene at det *skal* innbetales årlige kapitalinnskudd.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret ved neste revisjon av vedtektene vil endre ordlyden til at det skal innbetales årlige kapitalinnskudd.

Finanstilsynet la til grunn at beregnet nåverdi av fremtidige kapitalinnskudd til enhver tid gjenspeiler faktisk praksis for innbetaling av kapital. Finanstilsynet registrerte at rapportert nåverdi

av de fremtidige kapitalinnskuddene ble redusert med over 100 millioner kroner i første halvår 2023 og antok at det skyldtes økte diskonteringsrenter.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at endringen delvis skyldes økte diskonteringsrenter, men også at det ble korrigert for feil innlagt nivå på pensjonskassens årlige kapitalinnskudd. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer korrekt rapportering.

2. FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

2.1 Overordnet styring og kontroll

2.1.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Overordnet strategi

Finanstilsynet forventer at styret har etablert et overordnet strategidokument hvor mål og strategier for virksomheten framgår, hvor det defineres en klar overordnet risikoappetitt og risikotoleranse-grenser og hvor øvrige styrende dokumenter klart forankres. Strategiene bør sikre helhetlig risikostyring. Pensjonskassens strategier og øvrige styrende dokumenter bør jevnlig vurderes av styret.

Strategiprosess

Finanstilsynet registrerte at det foreligger en rutine for årlig revisjon av kapitalforvaltningsstrategien. Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om rutinen bør utvides til å gjelde alle pensjonskassens strategidokumenter.

Det følger av styrets svar at styret anser det som viktig å regelmessig gjennomgå og revidere strategidokumentene. Finanstilsynet registrerer at pensjonskassens strategidokumenter minimum årlig skal underlegges en revisjon for å sikre at pensjonskassens strategier fortsatt er i tråd med pensjonskassens overordnede mål og oppdatert i forhold til lovgivning og utviklingen i finansmarkedene. Finanstilsynet tar til etterretning at strategigjennomgangene vil tas inn i styrets årshjul.

Det følger av styrets årsplan for 2023 at egenvurdering av risiko (ORA) vil styrebehandles i årets siste styremøte i desember. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan egenvurderingen av risiko er integrert i pensjonskassens strategiprosess.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at vurderinger på bakgrunn av ALM-analyser i ORA går inn i pensjonskassens strategiprosess og danner grunnlaget for fastsettelsen av rentegarantipremie, fortjeneste administrasjon og regelmessige kapitalinnskudd, samt investeringsstrategien. Finanstilsynet registrerer videre fra styrets svar at vurderinger i ORA går inn i den årlige revideringen av pensjonskassens risikostrategi.

Risikostrategi mv.

Styret bør utarbeide en risikostrategi og retningslinjer for pensjonskassens system for risikostyring og internkontroll.

Styrets risikoappetitt og risikotoleransegrenser mv.

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen i sin risikostyring gjennomgående legger til grunn solvenskapitaldekningen med overgangsregelen. Finanstilsynet påpekte at solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen viser faktisk risiko og forventer at dette risikomålet integreres i pensjonskassens risikostyring. Finanstilsynet registrerte imidlertid at for Kristiansand Kommunale Pensjonskasse har solvenskapitaldekningen med og uten overgangsregelen gjennomgående vært identiske.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret påpeker at solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen er omtalt i pensjonskassens risikostrategi hvor det er fastsatt at solvenskapitaldekning uten overgangsregelen under 110 prosent betyr at risikonivået er i gul sone og at handlingsreglene for denne sonen gjelder. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at handlingsreglene vil bli gjennomgått i den forestående ORA-prosessen. Finanstilsynet vurderer generelt at solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen bør legges til grunn for pensjonskassenes risikostyring.

Det fulgte av pensjonskassens overordnede risikostrategi at pensjonskassens totale risikoramme skal fastsettes slik at solvenskapitaldekningen skal være 100 prosent etter at definerte risikohendelser har inntruffet. Risikohendelsene skal fastsettes med utgangspunkt i et 95 prosent konfidensnivå. Dersom solvenskapitaldekningen etter "sterkt stress" (ett års tidshorisont) er under 100 prosent vurderes pensjonskassen å være i gul sone. Dersom solvenskapitaldekningen etter "mildt stress" (én måneds tidshorisont) er under 100 prosent vurderes pensjonskassen å være i rød sone. Finanstilsynet oppfattet det slik at beregningene skal hensynta pensjonskassens etablerte regler for rebalansering og en mulighet for å øke rentegarantipremien med inntil 0,5 prosentpoeng.

Det fulgte av strategidokumentet at "normal solvenskapitaldekning" på bakgrunn av ovennevnte beregninger er i intervallet 135 til 180 prosent. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styre redegjøre nærmere for sin risikoappetitt, dvs. hvilke risikomål det styres etter og om styret vurderer at en solvenskapitaldekning på rett i overkant av 135 prosent er tilfredsstillende.

Det følger av styrets svar at styret har fastsatt en risikostrategi som er basert på å tåle en finanskriselignende hendelse. Dersom pensjonskassen ikke klarer stress-scenariet, eller har en solvenskapitaldekning med overgangsregler som er lavere enn 135 prosent vurderes tiltak. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at nivået på stressparameterne og nivået på solvenskapitaldekningen vil vurderes i pensjonskassens ORA-gjennomgang. Finanstilsynet tar til etterretning at beregninger som pensjonskassen har foretatt indikerer at nivået på solvenskapitaldekningen vil øke fra om lag 140 til 160 prosent ved gjennomføring av de tiltak som pensjonskassen arbeider med for å styrke soliditeten. Finanstilsynet legger til grunn at styret vurderer om nivået på solvenskapitaldekningen hvor det skal vurderes tiltak er i tråd med styrets faktiske risikoappetitt.

Finanstilsynet la til grunn at rammer og handlingsregler jevnlig vurderes av styret. Ved en etablert metodikk for utledning av risikotoleransegrenser bør forutsetningene jevnlig evalueres og oppdateres. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at det har vært betydelige endringer i særlig rente- og valutamarkedet de siste årene og stilte spørsmål ved om kalibreringen som framgår av strategidokumentet var i tråd med disse endringene. Finanstilsynet ba styret redegjøre nærmere for kalibreringen av scenarioene som ligger til grunn for pensjonskassens risikotoleransegrenser.

Det følger av styrets svar at pensjonskassens finanskriselignende scenario er kalibrert med utgangspunkt i de tre største globale finanskrisene siden år 2000 ("Dot-com-boblen", "finanskrisen 2007-2008" og "Covid-19-pandemien"). Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning, men legger til grunn at forutsetninger som grunnlag for risikostyringen jevnlig evalueres og oppdateres.

Styret bør etablere risikoappetitt og risikotoleransegrenser for alle vesentlige risikoer. Føringer gitt i den overordnede risikostrategien må legges til grunn for underliggende risikostrategier.

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om styrets risikoappetitt for operasjonell risiko er klart definert i pensjonskassens overordnede risikostrategi. Finanstilsynet har imidlertid mottatt styrets prinsippnotat om internkontroll og "Retningslinjer for operasjonell risiko og beredskapsplan". Finanstilsynet stilte spørsmål om strategiske føringer bør dekkes i/flyttes til det overordnede strategidokumentet og om de to underliggende dokumentene bør slås sammen. Finanstilsynet vurderer at evaluering av rammeverket for operasjonell risiko, herunder hvilke operasjonelle risikoer pensjonskassen er utsatt for, er en naturlig del av ORA-prosessen og registrerte under tilsynet at risikostyringsfunksjon hadde påbegynt dette arbeidet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret i den årlige revideringen av sentrale styringsdokumenter vil vurdere å innarbeide strategiske føringer for operasjonell risiko i det overordnede strategidokumentet og integrere retningslinjer for operasjonell risiko og beredskapsplan i prinsippnotatet om internkontroll. Finanstilsynet tar til etterretning at styret bekrefter at rammeverket for operasjonell risiko vil inngå i ORA-prosessen sammen med en risikoklassifisering av mulige operasjonelle hendelser.

Forskrift om pensjonsforetak § 22 (Risikostyring og internkontroll) første ledd stiller krav til hva systemet for risikostyring minst skal omfatte, "herunder relevante faktorer knyttet til miljø, sosiale forhold og foretaksstyring". Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan bærekraftsrisiko (særlig klimarisiko) er dekket i foretakets system for risikostyring.

Det følger av styrets svar at pensjonskassen har retningslinjer for ansvarlige investeringer. Styret opplyser at det har vedtatt at det blant annet skal rapporteres på følgende områder: Brudd på eksklusjonskriterier, ESG-rating, ESG score og karboninnhold. Finanstilsynet merker seg at analyse av klimarisiko skal inngå i pensjonskassens ORA-prosess. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Kapital- og beredskapsplan

Finanstilsynet registrerer at det i den overordnede risikostrategien følger ulike tiltak styret skal vurdere ved ulike risikonivåer (rød- og gul-sone). Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved om de etablerte handlingsreglene klart etablerer styrets handlingsplikt, jf. at det selv ikke når solvenskapitaldekningen er i rød-sone framgår klart at styret *skal* gjennomføre tiltak.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil påse at dette blir omformulert for de aktuelle tiltakene under kategorien "kritisk dekning".

Finanstilsynet vurderte at tiltakene i den overordnede risikostrategien ytterligere bør konkretiseres for å sikre god beredskap. Det vil kunne innebære avklaring med arbeidsgiverforetakene om hvilke tiltak som vil være aktuelle i en krise, og avklaring av hva som formelt kreves for å gjennomføre det

aktuelle tiltaket. Pensjonskassen bør kartlegge mulig effekt av det enkelte tiltaket. Etter Finanstilsynets vurdering er det naturlig å gjøre slike vurderinger i foretakets prosess for egenvurdering av risiko (ORA).

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil vurdere å legge strategiske føringer knyttet til beredskap i overordnet risikostrategi, og kontinuerlig konkretisere aktuelle tiltak for å sikre god beredskap. Finanstilsynet legger til grunn at tiltakene ytterligere konkretiseres.

Finanstilsynet er av den oppfatning at pensjonskassen bør ha en klar strategi for oppbygning, bevaring og bruk av bufferkapital for alle deler av den ansvarlige kapitalen. Finanstilsynet registrerte at det av den overordnede risikostrategien er etablert en strategi for buffer-/risiko-utjevningfond, avsetninger til premiefond og kapitaltilførsel. Finanstilsynet har videre mottatt pensjonskassens retningslinjer for fastsettelse av avsetninger til bufferfond. Retningslinjen skal fastsette hvilke vurderinger som skal gjøres ved fastsettelse av avsetninger til, eller anvendelse av den enkelte kontrakts bufferfond. Finanstilsynet stilte imidlertid spørsmål ved om retningslinjene gir klare føringer for oppbygging, bevaring og bruk av bufferfond. Finanstilsynet registrerte blant annet at nivået på bufferfond per andre kvartal 2023 var godt over målsatt nivå i retningslinjen, samtidig som solvenskapitaldekningen var redusert ned mot nedre grense i pensjonskassens definerte område for "normal solvenskapitaldekning".

Styret viser i sitt svar til at på tidspunktet for etablering av retningslinjene måtte de noe begrensede erfaringene relatert til bufferfond komme til uttrykk i retningslinjene. Finanstilsynet tar til etterretning at pensjonskassen framover vil sørge for at vedtatte og målsatte nivåer for kontraktens bufferfond i større grad vil være synkronisert med faktiske nivåer for pensjonskassens solvenskapitaldekning.

Overordnede retningslinjer mv.

Retningslinjer for interessekonflikter

Pensjonskassen bør ha retningslinjer for identifisering, vurdering og håndtering av interessekonflikter. Styret bør gjennom de styrende dokumentene og det etablerte avtaleverket sikre pensjonskassens faktiske uavhengighet fra arbeidsgiverforetak og leverandører.

Finanstilsynet vurderer at det er god praksis at det på bakgrunn av etablerte retningslinjer utarbeides en oversikt over identifiserte mulige interessekonflikter og hvordan disse er vurdert og håndtert. Oversikten bør jevnlig vurderes/oppdateres.

Styret viser i sitt svar til pensjonskassens etablerte retningslinjer hvor en har angitt scenarier for mulige sentrale interessekonflikter, vurderinger og forslag til håndtering. Finanstilsynet registrerer imidlertid at styret ser at ytterligere eksempler og mer spesifikk gjennomgang av vurderinger, kan være hensiktsmessig og at styret vil sikre at dette gjennomføres i tilknytning til revisjon av retningslinjene.

Finanstilsynet registrerte at det følger av pensjonskassens vedtekter at bystyret skal oppnevne ekstern revisor. Finanstilsynet stilte spørsmål om styret bør oppnevne revisor for å sikre uavhengigheten til arbeidsgiverforetakene.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret i neste revisjon av vedtektene vil innarbeide en slik endring.

Retningslinjer for utkontraktering

Finanstilsynet kunne ikke se at pensjonskassens retningslinjer dekket krav til risikovurdering av selve utkontrakteringen og av oppdragstaker. Finanstilsynet minnet også om at slike risikovurderinger skal legges ved melding om utkontraktering til Finanstilsynet.

Det følger av styrets svar at styret oppfatter at de vedtatte retningslinjene angir konkrete krav til hvilke evalueringer som skal gjøres ved endringer i, eller etablering av, ny utkontraktering. Finanstilsynet registrerer imidlertid at styret i neste revisjon av retningslinjene vil innarbeide slike presiseringer, og samtidig påse at risikovurderingene medfølger i utkontrakteringsmeldingene.

Finanstilsynet vurderer at det er god praksis at utkontrakteringsavtaler inneholder krav til kvaliteten i utførelsen av oppgavene ("Service Level Agreements" (SLA)) og at oppdragstaker på bakgrunn av dette løpende rapporterer om gjennomføringen av oppdraget. Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen har etablert en slik avtale med én av oppdragstakerne, men ikke med øvrige oppdragstakere. Finanstilsynet ba styret vurdere om det i pensjonskassens retningslinjer bør stilles krav til SLA.

Finanstilsynet registrerer at styret er enig i at det er god praksis å beskrive/følge opp krav til kvalitet gjennom å etablere SLA, og vil som en tydelig hovedregel innarbeide krav til slike i pensjonskassens retningslinjer for utkontraktering.

Retningslinjer for egnethetsvurdering

Finanstilsynet registrerte at det følger av pensjonskassens retningslinjer for egnethetsvurdering at personer som er omfattet av egnethetskravene umiddelbart skal informere pensjonskassens styreleder om relevante endringer. Finanstilsynet vurderer at det er god praksis å stille krav til at den enkelte person jevnlig positivt bekrefter at det ikke foreligger endringer i grunnlaget for egnethetsvurderingen. Styrets medlemmer kan for eksempel gi en slik bekreftelse i forbindelse med styrets egenevaluering.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil stille krav til at alle styremedlemmer skal gjennomgå en årlig egenevaluering, der de reflekterer over sin egnethet med hensyn til rolle og ansvar i pensjonskassen. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil stille krav til at alle andre personer i nøkkelroller årlig skal bekrefte sin egnethet gjennom en systematisk prosess.

Finanstilsynet registrerte fra pensjonskassens retningslinjer at egnethetskravene gjelder for styremedlemmer (og varamedlemmer), daglig leder, faktiske ledere og eventuelle andre, f.eks. personer med nøkkelfunksjoner i finansforetak. Finanstilsynet viste til at kretsen av nøkkelpersoner er utvidet gjennom kravet til kontrollfunksjoner og til bestemmelsene i forskrift om pensjonsforetak § 29 fjerde ledd, og stilte i foreløpig rapport spørsmål om personkretsen i pensjonskassens retningslinjer ytterligere bør spesifiseres.

Finanstilsynet tar til etterretning at pensjonskassen klart vil definere hvilke roller og personer som faller inn under egnethetsvurderingen og at en slik detaljert liste vil innarbeides som et vedlegg til retningslinjene.

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen har mottatt politiattester ved vurdering av egnetheten til personene som utøver risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonen.

Finanstilsynet påpekte at vurdering av egnethet også innebærer vurdering av erfaring og formell kompetanse. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret kort redegjøre for pensjonskassens prosess for å vurdere om kontrollfunksjonenes kompetanse er hensiktsmessig.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at pensjonskassen vil etablere en regelmessig vurderingsprosess for å sikre at kontrollfunksjonene har tilstrekkelig kompetanse. Finanstilsynet tar til etterretning at denne prosessen vil inkludere: 1. En årlig gjennomgang av faglig bakgrunn, oppdatering i relevante fagfelt, og erfaring med de som innehar kontrollfunksjonene. 2. Opplæring og kursing. 3. Med jevne mellomrom vurdere å ha en ekstern part til å vurdere kompetansen til kontrollfunksjonene for å sikre objektivitet og grundighet.

2.1.2 Organisering og ansvarsforhold

Styret

Styrets kompetanse mv.

Finanstilsynet framhever betydningen av styrets egenevaluering av samlet kompetanse som grunnlag for opplæringstiltak. Finanstilsynet registrerte at styret på bakgrunn av egenevalueringen i 2022 ba administrasjonen forberede en sak med ytterligere fokus på sammensetting og kompetansekriterier ved utvelgelse av nye styremedlemmer i pensjonskassen. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for prosessen for valg av styremedlemmer i pensjonskassen, og hvordan prosessen sikrer tilstrekkelig samlet kompetanse i styret.

Det følger av styrets svar at det er avholdt et møte mellom kommunedirektør, direktør for eierskap i kommunen, styreleder i pensjonskassen samt daglig leder i pensjonskassen med fokus på styrevalg og styrets sammensetning. Finanstilsynet registrerer at styret i etterkant av dette møtet har sendt brev til valgkomiteen om prosessen for valg av styremedlemmer og sikring av kompetanse. Styret opplyser videre at pensjonskassens vedtekter er endret slik at styret kan utvides fra seks til syv medlemmer for å bedre kunne møte det samlede kompetansekravet. Finanstilsynet tar styrtes redegjørelse til etterretning.

Styrets instruks

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved om styrets instruks fullt ut var tilpasset gjennomføringen av IORP II, jf. for eksempel styrets forhold til etablerte andrelinjefunksjoner og ansvar i forhold til egenvurdering av risiko.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil ta inn formuleringer om risikostyrings- og aktuarfunksjon, og berøre styrets plikter ved gjennomføringen av egenvurderingen av risiko.

Daglig leder

Instruks mv.

Finanstilsynet har mottatt instruks for daglig leder sist revidert av pensjonskassens styre 3. mars 2003. Finanstilsynet forventer at daglig leders instruks jevnlig vurderes, jf. også betydelige endringer i regelverket og endringer i pensjonskassens ledelse.

Styret framhever i sitt svar at instruksen har vært gjenstand for enkle revisjoner etter at den ble fastsatt, men at disse revisjonene ikke har vært anmerket/datert i det aktuelle styringsdokumentet. Finanstilsynet tar til etterretning at styret har revidert instruksen og at instruksen framover vil bli vurdert årlig for å sikre at den forblir relevant og oppdatert i tråd med endringer i regelverk og bransjepraksis.

Rapportering

Det følger av lov om finansforetak § 8-12 at daglig leder minst hver måned, i møte eller skriftlig, skal gi styret underretning om foretakets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Det var uklart for Finanstilsynet hvordan dette er ivare tatt. Finanstilsynet ba styret redegjøre nærmere for daglig leders jevnlige rapportering til styret.

Det følger av styrets svar at pensjonskassen hittil har hatt mest fokus på kapitalavkastningsrapportene. Finanstilsynet registrerer at styret vil vurdere om det er behov for ytterligere rapportering for de månedene det ikke er styremøter.

Uavhengige kontrollfunksjoner mv.

Finansforetaksloven § 13-5 andre ledd stiller krav til uavhengige kontrollfunksjoner. Pensjonskassen skal sørge for at risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen utføres på en effektiv, objektiv og uavhengig måte, jf. forskrift om pensjonsforetak § 24. Personer som utfører den enkelte kontrollfunksjon skal rapportere til pensjonskassens styre om alle vesentlige forhold innenfor sitt ansvarsområde. Personer som utfører kontrollfunksjonene har, i tilfeller nærmere definert i forskrift om pensjonsforetak, plikt til å melde fra til Finanstilsynet.

Instruks

Finanstilsynet forventer at styret fastsetter en instruks for den enkelte kontrollfunksjon hvor funksjonens plikter og rettigheter framgår, herunder funksjonens uavhengighet og interaksjon med styret. God praksis tilsier at en slik instruks foreligger før funksjonen eventuelt utkontrakteres. Instruksene bør jevnlig vurderes av styret.

Finanstilsynet registrerte at styret har fastsatt instruks for risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen. Finanstilsynet kunne imidlertid ikke se at instruks for aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen dekker funksjonenes plikt til å melde ifra til Finanstilsynet i situasjoner definert i forskrift om pensjonsforetak § 24 femte ledd. Finanstilsynet kunne videre ikke se at dette dekkes i utkontrakteringsavtalene.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at instruks for internrevisor er endret, og at meldeplikten vil inngå i avtalen med nye aktuarfunksjon.

Risikostyringsfunksjonen

Det følger av forskrift om pensjonsforetak § 25 at risikostyringsfunksjonen skal påse at risikoene knyttet til pensjonskassens virksomhet er identifisert, målt, styrt og overvåket og skal rapportere om disse til pensjonsforetakets styre.

Finanstilsynet registrerte at risikostyringsfunksjonen er utkontraktert og at det i samme avtale følger at oppdragstaker skal yte investeringsrådgivning mv. til pensjonskassen. Finanstilsynet la i foreløpig rapport til grunn at styret sikrer at risikostyringsfunksjonen utøves uavhengig av

oppdragstakers investeringsrådgivning. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan styret løpende sikrer at funksjonen er tilstrekkelig uavhengig.

Styret framhever i sitt svar at utkontraktering av funksjonen bidrar til å sikre funksjonens uavhengighet fra pensjonskassens administrasjon. Styret opplyser at internt i oppdragstakerforetaket er risikostyringsfunksjonen ikke involvert i førstelinjearbeid, dvs. investeringsrådgivning, investeringsrapportering, solvensberegninger, EIOPA-rapportering, ESG-rådgivning eller andre førstelinjeoppgaver. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning og legger til grunn at styret løpende vurderer om risikostyringsfunksjonen er tilstrekkelig uavhengig.

Aktuarfunksjonen

Det følger av forskrift om pensjonsforetak § 26 at aktuarfunksjonen skal påse at pensjonskassens virksomhet til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. Herunder ligger kontroll- og kommunikasjonsansvar for pensjonskassens forsikringsavsetninger. Ansvaret omfatter både forsikringsmessige avsetninger i pensjonskassens regnskap og verdivurdering av forpliktelser i forenklet solvenskapitalkrav. Aktuarfunksjonen skal også uttale seg om pensjonskassens retningslinjer for tegning av forsikring og om pensjonskassens gjenforsikringsordninger er tilstrekkelige. Aktuarfunksjonen har et særskilt ansvar for å påse at tilordning av avkastning og overskudd ved forvaltning av midler samt overskudd på risikoresultat skjer i henhold til forsikringsvirksomhetsloven. Aktuarfunksjonen skal ellers bidra til effektiv gjennomføring av risikostyringssystemet.

Finanstilsynet registrerte at aktuarfunksjonen var utkontraktert til et foretak som igjen har utkontraktert oppgaven til et foretak i samme konsern. Finanstilsynet stilte spørsmål ved at det ikke er inngått en direkte avtale om aktuarfunksjonen. Finanstilsynet registrerte videre at det ikke var avtalt et fast antall timer for utøvelse av aktuarfunksjonen og at honoraret for utøvelse av funksjonen ikke er spesifisert i avtalen, men inkludert i det samlede honoraret til oppdragstaker. Etter Finanstilsynets vurdering bør vederlaget for aktuarfunksjonen klart framgå av avtalen for å tydeliggjøre funksjonens omfang og sikre funksjonens uavhengighet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at pensjonskassen har satt avtale om aktuarter tjenester ut på anbud og har i anbudsforespørlene innarbeidet tydelige angivelser av opplysningskrav rundt vederlag, innhold og omfang i tjenestene som skal leveres, og samtidig tydelig angitt krav til dokumentert uavhengighet mellom utøvende aktuar og aktuarfunksjon fra de aktuelle tjenestetilbyderne. Finanstilsynet legger til grunn at vederlag for aktuarfunksjonen klart framgår av avtalen.

Det fulgte av avtalen og etablerte retningslinjer for aktuarfunksjonen at funksjonen skal utarbeide en årlig rapport som dokumenterer de oppgavene funksjonen har utført, samt resultatene av dem. Det følger at rapporten skal identifisere eventuelle mangler og at det skal gis anbefalinger om hvordan manglene bør rettes opp. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at aktuarfunksjonen har oppgaver knyttet til forsikringsmessige avsetninger, forpliktelser i forenklet solvenskapitalkrav, gjenforsikring og tilordning av overskudd som vil gjennomføres på ulike tidspunkter i løpet av året. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan rapporteringen fra aktuarfunksjonen vil sikre at identifiserte mangler løpende følges opp.

Det følger av styrets svar at aktuarfunksjonen årlig utarbeider en rapport til pensjonskassens styre og presenterer denne for styret. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at i den grad rapporten, og/eller henvendelser fra aktuarfunksjonen til andre tider, innebærer påpekning av mangler, vil styret umiddelbart initiere en prosess for utbedring av manglene. Finanstilsynet legger til grunn at aktuarfunksjonen løpende rapporterer vesentlige forhold til styret.

2.1.3 Måling av risiko

Egenvurdering av risiko (ORA)

Lov om finansforetak § 13-6 (Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov) gjelder nå for pensjonskasser. Forskrift om pensjonsforetak § 28 gir utfyllende krav til innholdet i pensjonskassens egenvurdering av risiko. Egenvurderingen skal gjennomføres minst årlig og umiddelbart ved vesentlige endringer i risikoprofil. Egenvurderingen bør være godt integrert i pensjonskassens system for risikostyring og vektlegges ved strategiske beslutninger.

Retningslinjer og egenvurderingens innhold

Finanstilsynet forventer at styret fastsetter retningslinjer for egenvurderingen av risiko, herunder for prosessen, ansvarsforhold, metoder, datakvalitet og egenvurderingens innhold. Finanstilsynet forventer at styret fastsetter nærmere kriterier for situasjoner hvor pensjonskassen skal gjennomføre en ekstraordinær prosess/vurdering. Kriteriene bør være konkrete og knyttes til pensjonskassens etablerte system for risikostyring, herunder risikoappetitrammeverket. Finanstilsynet legger til grunn at retningslinjene sikrer at prosessen for egenvurdering av risiko er godt integrert i pensjonskassens system for risikostyring.

Pensjonskassens egenvurdering må tilpasses virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Finanstilsynet forventer at pensjonskassen identifiserer og vurderer alle vesentlige risikoer som pensjonskassen er eller kan bli eksponert mot. Pensjonskassen må vurdere kapitalbehovet på kort og lengre sikt og hvordan dette kapitalbehovet kan tilfredsstilles. Finanstilsynet forventer at pensjonskassen gjennomfører stresstester og scenarioanalyser og at resultatene vurderes opp mot pensjonskassens kapital- og beredskapsplaner. Pensjonskassen må også vurdere risikoer for medlemmene. Egenvurderingen skal inneholde redegjørelser for metoder og prosesser.

Finanstilsynet registrerte at styret har etablert retningslinjer for egenvurdering av risiko. Finanstilsynet kunne ikke se at det i retningslinjene var fastsatt nærmere kriterier for situasjoner hvor pensjonskassen skal gjennomføre en ekstraordinær prosess/vurdering. Styrets rolle i prosessen var videre noe uklar for Finanstilsynet. Finanstilsynet la til grunn at styret ikke kun tar stilling til en allerede utarbeidet rapport, men legger føringer for blant annet risikoscenarioer som skal legges til grunn for vurderingene.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil inkludere en bestemmelse om at en ekstraordinær prosess vil bli gjennomført ved endret risikoprofil eller dersom det inntreffer forhold som vesentlig endrer risikobildet. Finanstilsynet vil påpeke at det bør etableres klare kriterier basert på det etablerte risikostyringssystemet, herunder risikoappetitrammeverket.

Det følger av styrets svar at styret ikke bare skal vurdere ferdigstilte rapporter, men også aktivt legge føringer for hvilke risikoscenarioer som skal legges til grunn for vurderingene, inkludert godkjenning av risikomodeller og indikatorer. Finanstilsynet registrerer at styret er enig i at styrets rolle i ORA-prosessen bør tydeligere framgå av retningslinjene.

Internkontrollgjennomgang

Det følger av lov om finansforetak § 13-6 fjerde ledd at styret jevnlig skal vurdere om foretakets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten. I forskrift om pensjonsforetak § 22 (Risikostyring og internkontroll) andre ledd følger det at ledere på alle vesentlige virksomhetsområder løpende skal vurdere gjennomføringen av pensjonskassens internkontroll. Daglig leder skal minst årlig foreta en oppsummerende vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte og om det er behov for nye tiltak. Finanstilsynet finner det naturlig at pensjonskassene vurderer risiko knyttet til pensjonskassens system for styring og kontroll i prosessen for egenrevisering av risiko.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport viktigheten av at pensjonskassens risikovurdering ikke er en statisk øvelse, men at pensjonskassen vurderer nye risikoer, vurderer hvilke hendelser som kan inntreffe og vurderer om pensjonskassen er i stand til å håndtere slike hendelser. Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om pensjonskassen i større grad bør redegjøre for endringer i risikofaktorer og i større grad belyse restrisiko etter planlagte tiltak og behovet for nye tiltak. Finanstilsynet stilte videre spørsmål om risikoområder som nøkkelpersonrisiko og IT-risiko, herunder cyberrisiko, bør dekkes bredere.

Det følger av styrets svar at styret er enig i at risikovurderingen er en dynamisk prosess og at det er viktig med en systematisk og kontinuerlig tilnærming. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at endringer i risikofaktorer og nye risikoer vil bli vurdert kvartalsvis i risikorapporter, og at dette inkluderer identifisering av mulige tiltak. Styret opplyser at dette prinsippet også vil bli formelt innarbeidet i pensjonskassens internkontrollgjennomgang for å sikre kontinuerlig oppdatering og tilpasning til endrede forhold. Finanstilsynet registrerer at pensjonskassen vil styrke dokumentasjonen av restrisiko etter implementering av planlagte tiltak, og at behovet for eventuelle nye tiltak vil bli systematisk vurdert og dokumentert. Styret tar til etterretning Finanstilsynets anbefaling om en mer omfattende dekning av nøkkelpersonrisiko og IT- og cyberrisiko. Finanstilsynet registrerer at pensjonskassen planlegger å utvikle en liste over kontroller for spesifikt å vurdere risikonivået på disse områdene.

2.1.4 Overvåking og rapportering

Kontinuitet og beredskap

Det følger av forskrift om pensjonsforetak § 22 (Risikostyring og internkontroll) tredje ledd at systemet for risikostyring og internkontroll skal omfatte tiltak for å sikre kontinuitet i utøvelsen av virksomheten, herunder beredskapsplaner.

Finanstilsynet registrerte at beredskaps- og kontinuitetsplaner berøres i retningslinjene for operasjonell risiko, men det var noe uklart for Finanstilsynet om dette i hovedsak er retningslinjer for slike planer eller om dette er den konkrete planen. Finanstilsynet har videre mottatt dokumentet "IKT for Kristiansand kommunale pensjonskasse" som i et eget avsnitt kort berører "Kontinuitetsplan, driftsavbrudd og katastrofebehandling" på IKT-området.

Finanstilsynet la til grunn at pensjonskassens kontinuitet- og beredskapsplaner dekker alle typer hendelser som vesentlig kan påvirke pensjonskassens evne til å opprettholde normal drift. Finanstilsynet ba styret redegjøre for eventuelle planer for videreutvikling av pensjonskassens kontinuitets- og beredskapsplaner.

Styret framhever i sitt svar at det er stadig økende fokus på IKT sikkerhet, kontinuitets- og beredskapsplaner. Finanstilsynet registrerer at styret anser dette området som svært viktig, og ønsker å løfte pensjonskassens kompetanse på området, og i den forbindelse er IKT-ansvarlig i pensjonskassen i gang med etterutdanning innen IKT og digitalisering. Finanstilsynet registrerer at pensjonskassen også ser behov for ytterligere forbedring av opplæring- og testplaner for krisesituasjoner innen IKT-drift, samt dokumentasjon av opplæringen som sikrer at alle ansatte i pensjonskassen har god kunnskap for i størst mulig grad å kunne forebygge eller være forberedt på alvorlige IKT-hendelser.

2.2 Kapitalforvaltningsområdet

2.2.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Kapitalforvaltningsstrategien

Samlet forvaltning av kollektivporteføljen og selskapsporteføljen mv.

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen har "samlet" forvaltning av kollektivporteføljen og selskapsporteføljen. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om samlet/felles forvaltning er god praksis, jf. at porteføljene har ulike formål og at det vil være risiko for interessekonflikter ved at det løpende gjøres transaksjoner mellom porteføljene blant annet ved kontantstrømmer inn og ut av porteføljene. Finanstilsynet kunne ikke ut fra mottatt dokumentasjon se at styret jevnlig har vurdert om samlet forvaltning er hensiktsmessig.

Det følger av styrets svar at styret oppfatter at samlet forvaltning av kollektivporteføljen og selskapsporteføljen er en praksis som deles av mange andre kommunale pensjonskasser. Styret mener at samlet forvaltning ikke innebærer interessekonflikter når det gjelder fordelingen av overskudd mellom kollektiv- og selskapsporteføljen. Styret framhever at en ulempe med separate porteføljer er mer administrativt arbeid for porteføljerapportering og bokføring. Styret mener videre at separate porteføljer vil kunne føre til mindre diversifisering i den enkelte portefølje.

Finanstilsynet kan ikke se at styret i sitt tilsvarende redegjør for om det jevnlig vurderer om samlet forvaltning er hensiktsmessig. Styret har ikke kommentert at porteføljene har ulike formål. Finanstilsynet er av den oppfatning at kontantstrømmer inn og ut av porteføljene innebærer transaksjoner mellom porteføljene som særlig kan innebære interessekonflikter ved investeringer i mer illikvide eiendeler. Finanstilsynet stiller fortsatt spørsmål ved om samlet forvaltning av selskapsporteføljen og kollektivporteføljen er god praksis. Finanstilsynet legger til grunn at styret jevnlig vurderer om samlet forvaltning er hensiktsmessig.

Det følger av lov om forsikringsvirksomhet § 3-11 sjuende ledd blant annet at pensjonskassen skal ha retningslinjer for valg av eiendeler og endring av porteføljer for å unngå at det oppstår interessekonflikter mellom kunder og kundegrupper eller mellom kunder og foretaket. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for pensjonskassens retningslinjer for transaksjoner mellom porteføljer.

Finanstilsynet kan ikke se at styret i sitt svar redegjør for pensjonskassens retningslinjer for transaksjoner mellom porteføljer. Finanstilsynet vurderer som nevnt over, at kontantstrømmer inn og ut av porteføljene innebærer transaksjoner mellom porteføljene. Det er for eksempel uklart for Finanstilsynet hvordan pensjonskassen løpende fordeler eiendeler som regnskapsføres til amortisert kost. Finanstilsynet legger til grunn at pensjonskassen etablerer retningslinjer for transaksjoner mellom porteføljer.

Rammeverket mv.

Styret bør gjennom den etablerte rammestrukturen sikre at alle vesentlige risikoer er styrt.

Finanstilsynet vurderte at pensjonskassen har etablert klare rebalanseringsregler som begrenser det taktiske handlingsrommet i det etablerte rammeverket. Det var likevel noe uklart for Finanstilsynet om administrasjonen (daglig leder) innenfor det etablerte handlingsrommet kan gjøre aktive taktiske valg.

Det følger av styrets svar at innenfor det etablerte handlingsrommet har daglig leder i per i dag mulighet til å gjøre taktiske valg gitt de rammene og begrensningene som er satt av styret. Styret påpeker at eventuelle taktiske valg må foretas innenfor definerte allokeringer og rebalanseringsregler. Dersom avvikene fra den strategiske aktivassammensetningen overstiger de fastsatte grensene, vil porteføljen bli rebalansert i tråd med etablerte regler. Styret framhever at de etablerte rebalanseringsreglene er et viktig verktøy for å opprettholde den strategiske risikoprofilen som styret har fastsatt, og sørger for at pensjonskassens investeringer forblir innenfor de fastsatte rammene, uavhengig av kortsiktige markedsbevegelser eller taktiske beslutninger tatt av administrasjonen. Styret opplyser at eventuelle taktiske valg gjort av daglig leder blir dokumentert og rapportert til styret både av daglig leder og gjennom risikorapporten. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret på bakgrunn av at daglig leder sjelden gjør taktiske tilpasninger, vil vurdere hvorvidt denne muligheten fortsatt skal være en del av daglig leders handlingsrom. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil vurdere dette ved neste gjennomgang av retningslinjene for kapitalforvaltningen.

Finanstilsynet registrerte at det i kapitalforvaltningsstrategien er etablert en ramme for tracking error (aktiv risiko) for den samlede aksjeporteføljen, men at det under tilsynet ble opplyst at dette ikke rapporteres på bakgrunn av foreløpige mangler i oppdragstakers porteføljesystem. Finanstilsynet forventer at utnyttelse av alle rammer fastsatt av styret løpende tilbakerapporteres til styret.

Finanstilsynet tar til etterretning at tracking error vil bli innarbeidet i pensjonskassens risikorapport fra og med utgangen av tredje kvartal 2023.

Finanstilsynet registrerte at det i strategidokumentet ikke var gitt begrensninger for hvor stor andel ansvarlig lån kan være av obligasjonsporteføljen. Det var ikke gitt føringer/rammer for kredittdurasjon, men Finanstilsynet registrerte at kredittdurasjon rapporteres. Finanstilsynet oppfattet at det ikke var etablert en klar strategi for aktivaklassen eiendom utover den etablerte allokeringerammen. Utlån til medlemmer var ikke berørt i strategidokumentet, men Finanstilsynet registrerte at det ble uttalt under tilsynet at det ikke gis nye lån.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret erkjenner at det er områder i strategidokumentet som kan utdypes og klargjøres. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse om endringer til etterretning.

2.2.2 Overvåking og rapportering

Redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien

Pensjonskasser skal utarbeide en skriftlig redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien, jf. forskrift om pensjonsforetak § 30 (Redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien). Redegjørelsen skal gjøres

offentlig tilgjengelig. Kravet om en slik redegjørelse kan oppfylles ved å gjøre pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi offentlig tilgjengelig.

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at pensjonskassen hadde publisert en slik redegjørelse på pensjonskassens nettsted, men at redegjørelsen var svært overordnet, jf. blant annet at pensjonskassens allokeringsskammer ikke var oppgitt.

Finanstilsynet la til grunn at redegjørelsen avspeiler innholdet i pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi og at redegjørelsen tas opp til fornyet vurdering ved endringer i kapitalforvaltningsstrategien.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at pensjonskassen nå har komplettert redegjørelsen ved å inkludere en oversikt over styrets vedtatte allokeringsskammer med nedre og øvre begrensninger per aktivaklasse. Styret opplyser videre at forhold rundt bærekraft og ESG er ytterligere beskrevet ved tilgjengeliggjøringen av pensjonskassens retningslinjer for dette. Finanstilsynet tar til etterretning at pensjonskassen vil oppdatere redegjørelsen ved fremtidige endringer i kapitalforvaltningsstrategien.

2.3 Forsikringsområdet

2.3.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Forsikringsstrategi mv.

Finanstilsynet forventer at det foreligger en forsikringsstrategi som fungerer som et styringsverktøy for styret. Strategien bør klart etablere styrets risikotoleranse og inneholde et rammeverk for forsikringsrisiko med angivelse av risikorammer for de ulike forsikringsrisikoene. Forsikringsstrategien bør identifisere aktuelle forsikringsrisikoer, fastsette hvordan disse skal styres og måles samt hvordan utvikling av de ulike risikoer skal rapporteres til styret. Det bør gis klare føringer og retningslinjer for de tiltak som skal gjennomføres når rammene overskrides eller strategidokumentets øvrige retningslinjer fravikes.

Strategiprosess

Finanstilsynet forventer at strategien på forsikringsområdet er basert på føringer etablert i pensjonskassens overordnede risikostrategi og at forsikringsstrategien utvikles over tid og tilpasses pensjonskassens behov. Strategiprosessen bør sikre styrets involvering samt involvering fra de aktuelle ressursene på forsikringsområdet. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan det sikrer en hensiktsmessig strategiprosess for forsikringsstrategien.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret reviderer forsikringsstrategien årlig og i forbindelse med revideringen konsulterer risikostyringsfunksjonen og aktuarfunksjonen. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Strategiens innhold

Finanstilsynet registrerte fra pensjonskassens forsikringsstrategi at den etablerte rammestrukturen består av fire nivåer; "ønsket nivå", "betenkelig nivå", "urovekkende nivå" og "kritisk nivå". Kun ved de tre sistnevnte nivåene skal styret informeres, og ved de to sistnevnte nivåene skal handling henholdsvis vurderes og gjennomføres. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan den etablerte rammestrukturen sikrer at styret gjennomfører tiltak til rett tid.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret anser at det kan være hensiktsmessig at styret informeres rutinemessig også når risikoen i henhold til rammestrukturen i forsikringsstrategien er på ønsket nivå. Finanstilsynet tar til etterretning at styret framover vil vurdere handling når risikoen er på "betenkelig nivå".

For administrasjonsresultatet registrerte Finanstilsynet at pensjonskassen definerer grønn sone som administrasjonsresultat bedre enn minus én million kroner. Finanstilsynet minner om at forsikringsvirksomhetslovens regler ikke åpner for å fastsette premier hvor pensjonskassen forventer negative marginer.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret opplyser at ønsket nivå på administrasjonsresultatet vil endres slik at dette i det videre baseres på positive marginer.

Finanstilsynet vurderer at alle deler av det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget bør dokumenteres. Dette omfatter også forutsetningene innarbeidet i beste estimat i forenklet solvenskapitalkrav for pensjonskasser. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil innarbeide en samlet oversikt over det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget i pensjonskassens forsikringsstrategi.

2.3.2 Måling av forsikringsrisiko

Beregning av risikoresultat

Finanstilsynet forventer at pensjonsinnretningene skiller mellom premier og risikokostnader, slik at risikoresultater blir beregnet korrekt som de på forhånd beregnede risikopremier med fradrag for de faktiske risikokostnader. Risikopremiene skal beregnes etter gjeldende premieberegningssystem. Medlemsforetakenes pensjonsplaner og de til enhver tid ajourførte medlemsdataene ligger til grunn for beregningene. Det er pensjonsrettighetene som ligger til grunn for beregningen av risikopremiene som definerer og avgrensner risikoen pensjonsinnretningen dekker gjennom risikoresultatet. For andre pensjonsrettigheter som oppstår, og som pensjonskassen ikke har kunnet premiesette på forhånd ut fra forsikringstekniske beregninger, skal det beregnes premie på det tidspunktet pensjonsrettighetene oppstår. Finanstilsynet la til grunn at pensjonskassen har oppdaterte rutiner for ajourhold av medlemsbestanden og et forsikringsteknisk system som ivaretar dette.

Styret viser i sitt svar til at styret har vært informert om arbeidet leverandørene har gjort for å forbedre grunnlaget for beregningene. Finanstilsynet tar til etterretning at styret er enig i Finanstilsynets bemerkninger, og at det planlegges at styret får seg forelagt beregnede risikoresultater slik at disse kan rapporteres mot risikomål og rammer i forsikringsstrategien hvert kvartal.

2.3.3 Overvåking og rapportering

Beregning og rapportering av det forenklete solvenskapitalkravet

Forutsetninger for beregning av beste estimat for forpliktelsene er vesentlige for justering av avsetninger ved overgang til markedsverdi i forenklet solvenskapitalkrav for pensjonskasser. Pensjonskassen legger til grunn særskilte forutsetninger for biometrisk risiko, nåverdi av fremtidige rentegarantipremier, nåverdi fortjeneste administrasjon og nåverdi fremtidige regelmessige kapitalinnskudd.

Finanstilsynet forventer at pensjonskassene foretar grundige vurderinger av de forutsetningene som benyttes i beste estimat. Etter gjennomføringen av IORP II i norsk regelverk fra 1. januar 2023, har aktuarfunksjonen fått et særskilt ansvar for å sikre at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av beste estimat er hensiktsmessige, og at dataene som benyttes i beregningen er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet. Styret må legge til rette for at aktuarfunksjonen kan informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringsavsetningene er pålitelige og tilstrekkelige.

Finanstilsynet påpeker på generelt grunnlag at pensjonskassen har ansvaret for beregningen og rapporteringen av det forenklete solvenskapitalkravet, selv om de uavhengige kontrollfunksjonene og deler av rapporteringen er utkontraktert. Blant annet skal beregningsmetoder og forutsetningene som er lagt til grunn dokumenteres. Endringer i beregningsmetoder og forutsetninger skal klart framgå og begrunnes.

Finanstilsynet ba pensjonskassen redegjøre for sine rutiner for dokumentasjon og prosesser for jevnlig vurdering av metoder og forutsetninger samt styrets involvering i dette.

Styret viser i sitt svar til at antagelsene for beste estimat i solvenskapitalberegningen beskrives i rapporteringen av det forenklet solvenskapitalkravet som hvert kvartal rapporteres til styret. Styret opplyser at styret har vurdert deler av forutsetningene sammen med utøvende aktuar, og at aktuarfunksjonen ikke har hatt bemerkninger til denne vurderingen. Finanstilsynet legger til grunn at styret tar stilling til alle vesentlige forutsetninger i solvensberegningene. Finanstilsynet tar til etterretning at forutsetninger for solvensberegningene vil innarbeides i forsikringsstrategien.

***

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet. Kopi av tilsynsrapporten bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Runa Kristiane Sæther
seksjonssjef

Runar Elvsborg
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.